

Міністерство
захисту довкілля
та природних ресурсів
України

Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року

Чиженко Михайло, начальник відділу політики адаптації до зміни клімату та кліматичної звітності Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

Он-лайн конференція проєкту “CLIMADAM”

14 квітня 2021 року

Адаптація до зміни клімату: передумови

2017 – Концепція реалізації державної кліматичної політики до 2030 року

2017 – План заходів на виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року

2019 - Проект Стратегії адаптації сільського, лісового та рибного господарства до зміни клімату

2020 - Указ Президента України № 392 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»

2020, листопад – початок роботи над Стратегією адаптації, формування робочої групи

2021, березень – публікація проекту Стратегії

2021, квітень – Розпорядження Кабінету Міністрів № 276-р “Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік”

Робота над стратегією

- **Технічна підтримка** (розроблення проекту документа, координація робочої групи) – **проект ЄС/ПРООН EU4Climate**
- **Створено робочу групу з понад 150 представників** міністерств, наукових установ, НУО, бізнес-асоціацій, експертів різного спрямування
- Проведено **9 засідань РГ** протягом листопада 2020 – лютого 2021 (11 лютого презентовано перший **драфт Стратегії**)
- Робота над документом **в онлайн-режимі**, Публічний реєстр пропозицій
- **1 березня – публікація Стратегії**, запущено процес публічних консультацій та погодження з ЦОВВами
- Триває робота над **Планом заходів до Стратегії (планове ухвалення – липень 2021)**

Стратегія сприятиме виконанню зобов'язань, визначених у:

Цілях сталого розвитку ООН

Рамковій конвенції ООН про зміну клімату

Паризькій угоді

Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики на період до 2030 року

Конвенції ООН про боротьбу з опустелюванням

Концепції боротьби з деградацією земель та опустелюванням

інших документах та розпорядженнях

Структура проекту Стратегії

Загальна частина

Проблема, яка потребує розв'язання

Актуальні виклики екологічній безпеці, спричинені зміною клімату, та прогноз майбутньої зміни клімату

Вплив зміни клімату в Україні на сектори та природні компоненти

Крос-секторальні проблеми, які потребують розв'язання

Мета, цілі і принципи реалізації Стратегії

Строки реалізації Стратегії

Завдання Стратегії

Шляхи та способи розв'язання проблеми

Моніторинг, контроль та організаційне забезпечення реалізації Стратегії

Очікувані результати

Обсяг фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів

Основні ризики національній безпеці, спричинені зміною клімату

збільшення економічних втрат і кількості людей, що потерпають від екстремальних погодних явищ теплого та холодного періодів року

суттєва нестача води, обумовлена зменшенням водних ресурсів, що посилюється через збільшення водокористування

збільшення економічних втрат і кількості людей, що потерпають від екстремальної спеки, зростання ризику лісових пожеж

збільшення масштабів стихійного лиха, втрати біорізноманіття

загроза продовольчій безпеці

необхідність подолання стихійного лиха, пов'язаного з гідрометеорологічними умовами та пожежами

усихання та пошкодження лісів, погіршення стану та втрати екосистем

втрата територій внаслідок затоплення прибережних зон

Вплив зміни клімату в Україні на сектори та природні компоненти

- Берегові зони
- Біорізноманіття
- Водні ресурси
- Енергетика
- Громадське здоров'я
- Лісове господарство
- Міста та територіальні громади
- Рибне господарство
- Сільське господарство та ґрунти
- **Транспорт та інфраструктура**
- Туризм

Крос- секторальні проблеми

низький рівень попередження кліматичних загроз та точкове реагування щодо усунення наслідків і відшкодування збитків без подальшого стратегічного планування підходів до адаптації на середньо- та довгостроковий періоди;

відсутність системних секторальних та міжсекторальних досліджень з оцінки ризиків, уразливості та прогнозування зміни клімату на національному та регіональному рівнях;

недостатня міжвідомча координація діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

недостатній рівень інтеграції в секторальні, регіональні та місцеві програми розвитку питань адаптації до зміни клімату;

Крос- секторальні проблеми (продовження)

недостатність технічної бази для проведення необхідних вимірювань і спостережень за екологічними, у тому числі гідрометеорологічними, умовами та показниками;

нескоординованість наукових досліджень та проєктів з питань адаптації до зміни клімату, відсутність механізмів систематизації, аналізу та верифікації отриманих результатів;

недостатня обізнаність громадянського суспільства, бізнесу й центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

нестача кваліфікованих кадрів у сфері адаптаційного планування на національному та місцевому рівнях;

нестача фінансових та економічних механізмів запровадження заходів з адаптації до зміни клімату.

Мета і цілі стратегії

Метою Стратегії є зменшення впливу наслідків зміни клімату для підвищення рівня екологічної безпеки в Україні.

Цілі Стратегії:

- **посилення адаптаційної спроможності та стійкості** соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату;
- **створення організаційних передумов і науково-методичного супроводу** реалізації державної політики адаптації до зміни клімату;
- сприяння **розробці та включенню** заходів з адаптації до зміни клімату в **національні, регіональні, місцеві та секторальні політики, стратегії, плани заходів та управління ризиками;**
- **вдосконалення системи освіти та просвіти, підвищення обізнаності осіб,** які приймають рішення, людських та інституційних можливостей щодо пом'якшення наслідків зміни клімату, адаптації, зменшення впливу та раннього попередження.

Першочергові завдання стратегії

попередження втрат інвестицій завдяки врахуванню наслідків зміни клімату при плануванні

зміна підходу до планування адаптаційних політик, заходів та фінансування від реагування до попередження

удосконалення нормативно-правового забезпечення адаптаційної діяльності та виконання відповідних міжнародних зобов'язань

посилення міжсекторальної координації та інтеграції між державними органами влади

врахування поточних і прогнозованих наслідків зміни клімату у плани розвитку територій

визначення та організація систематичного збирання ключових кліматичних даних

збирання, систематизація, аналіз та оприлюднення існуючих наукових даних з питань оцінки уразливості, моделювання клімату, наслідків, ризиків та варіантів адаптації до зміни клімату

підвищення рівня обізнаності населення щодо наслідків зміни клімату, а також щодо алгоритму дій у випадку настання стихійного лиха;

підвищення освітнього рівня та науково-методичного супроводу планування адаптації;

фінансова оцінка та забезпечення реалізації заходів з адаптації

Очікувані результати

краще обґрунтоване прийняття рішень шляхом усунення прогалин у знаннях про адаптацію

постійне проведення міжнародних переговорів щодо підготовки та реалізації транскордонних проектів з адаптації до зміни клімату

інтеграція заходів із запобігання зміні клімату та адаптації до неї в регіональні стратегії розвитку і плани заходів з їх реалізації

ідентифікація міжнародних баз даних про найкращі доступні технології, спрямованих на адаптацію до зміни клімату, створення умов для доступу населення і суб'єктів господарювання до таких баз даних

зниження ризику стихійного лиха, що виникає внаслідок впливу зміни клімату

систематичне збирання ключових кліматичних даних, а також використання кліматичної інформації у секторах економіки, органами влади та населенням

Очікувані результати (продовження)

координація наукових досліджень у сфері зміни клімату, що виконуються на державні кошти

використання екосистемної та природоорієнтованої адаптації до зміни клімату

просування страхових та інші фінансових продуктів для стійких інвестиційних рішень

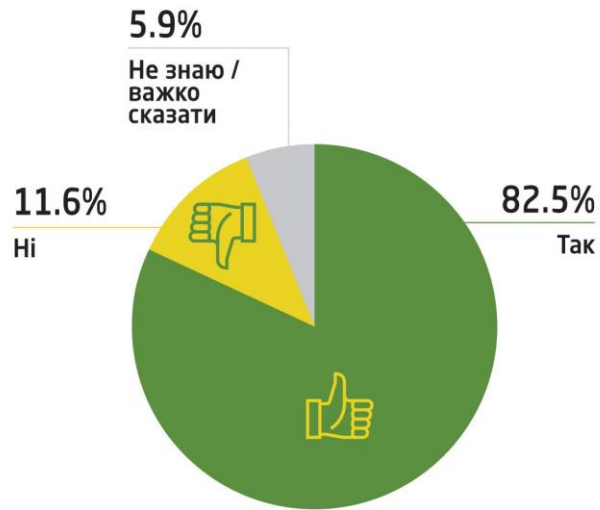
оцінювання вразливості в розрізі секторів та вразливих груп населення

поглиблення вивчення проявів і наслідків зміни клімату й адаптаційних заходів у системах освіти та просвіти населення

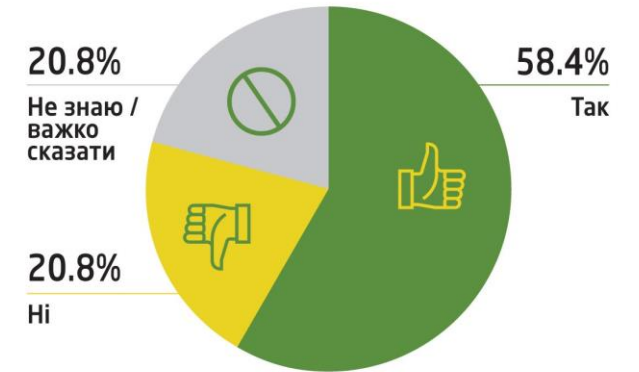
проведення фінансової оцінки забезпечення адаптаційної діяльності, а також розробка механізмів залучення приватного капіталу

регулярне вжиття адаптаційних заходів.

Ступінь згоди з тим, чи є серйозною проблема зміни клімату на сьогодні в Україні

Думки населення щодо зв'язку між боротьбою зі зміною клімату та пришвидшенням економічного зростання

Громади та міста: залучення до реалізації стратегії

Як впливає зміна клімату на транспорт та інфраструктуру?

Збільшення кількості днів з високою температурою та стихійних гідрометеорологічних явищ

- Руйнування та деформація транспортної інфраструктури
- пожежі на схилах залізничних полотен
- вихід з ладу електронного та сигнального обладнання
- деформація асфальтового покриття, мостів
- більші витрати енергії для охолодження (кондиціювання) власне транспортних засобів

Короткочасне випадання значних обсягів опадів

- запізнення рейсів та відміна регулярних перевезень
- пошкодження мостів, залізничного полотна, автомобільних шляхів
- непристосованість каналізаційної системи та тунелів

Унаслідок сильних вітрів та штормів

- ускладнення роботи морського та водного транспорту
- пошкодження огорожувальних конструкцій, дорожнього полотна, мостів та елементів дорожньої інфраструктури

Вплив на будівлі

- руйнування будівель
- посилення випаровування хімічних речовин, особливо на промислових та господарських об'єктах → підвищення приземних концентрацій забруднювачів.

Реалізація стратегії: транспорт та інфраструктура

Міністерство
захисту довкілля
та природних ресурсів
України

Дякую за увагу!

chyzhenko@gmail.com

<https://mepr.gov.ua/>

<https://www.ua.undp.org/>

<https://eu4climate.eu/ukraine/>